

ДОМОВИНИ ЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО...

Никола Спасић рођен је 1838. године у Београду. Најпре је код свог оца почео да учи мумџијски, а потом и лицидерски занат. Касније га је отац дао да изучава кожарски занат. Петнаест година је радио и штедео да би тек 1865. године постао самосталан — отворио је кожарску радњу под својом фирмом. Са капиталом од 200 дуката и позајмицом од 500 дуката успешно је развио трговину прерађеном кожом и платном, а израђивао је и опанке, који су се добро продавали. Посао је успешно напредовао, а Никола Спасић је био марљив и штедљив. Никада га нису видели у кафани. Од зарађеног новца купио је плацеве и подигао четири зграде: једну на Обилићевом венцу, а три у Кнез-Михаиловој улици у Београду.

Никола Спасић волео је бескрајно своју родну грудну и болело га је што је културно и материјално заостајала иза многих европских земаља. Зато је своју имовину завештао за разне привредне, здравствене и културне сврхе. Године 1912. тестаментом је одредио задужбинском одбору да подигне три болнице — у Београду (1935), Куманову (1935) и Крупњу (1938) и један дом за изнемогле српске грађане у Књажевцу. Поред тога, још 1908. године подигао је у дворишту палилулске основне школе у Београду ђачко склониште и све до 1914. године старао се о њему. Умро је на Крфу, као избеглица, 1916. године.

Једном одредбом свога тестаamenta Никола Спасић је сву имовину оставио да се употреби „на опште привредне циљеве“. Рад на унапређењу народне привреде представља за његову задужбину главни задатак. Таква је била и делатност одбора Задужбине између два светска рата. Унапређење привреде обухватало је: оснивање покретних (амбулантних) домаћичких школа, приређивање сталне покретне пољопривредне изложбе сваке године, заснивање сортних воћњака, сађење винограда стоним сортама грожђа. Такође су биле предвиђене мере за побољшање израде разних врста сирева и кајмака, грађења сило-јама за у кисељавање сточне хране и ђубришта за ваљано неговане стајског ђубрива, приређивање течајева за напредно пчеларење и течајева за производњу раног и позног поврћа и цвећа. Најзад, предвиђено је било и помагање Српског привредног друштва „Привредник“ и издавање „Привредног летописа Задужбине Николе Спасића“.

После национализације 1952. године Задужбина је остала без средстава. Остављене су јој само пословне просторије од 68 квадратних метара. Једини приходи били су накнаде за четири национализоване зграде. Ипак, управни одбор Задужбине није поклекнуо пред тешкоћама. Пословне просторије су издате у закуп, који је постао главни извор прихода. Дакле, и поред тога што не поседује, велика материјална

НИКОЛА СПАСИЋ (1838—1916)

средства, Задужбина успешно остварује своје циљеве. Додељује награде одгајивачима за најбоља чистокрвна грла свих врста домаћих животиња на сајму у Новом Саду, студентима Пољопривредног факултета у Земуну за најбоље стручне радове (на Дан студената 4. априла) и медицинском особљу Градске болнице у Београду за успех у раду и стручне радове. Задужбина, такође, даје финансијску помоћ Савезу живинарства Србије за стручно публикације, Српском лекарском друштву за научни скуп из гастроентерологије, Градској болници за стручно усавршавање лекара и одржавање семинара о хигијени за техничко особље ове болнице; затим, Савезу здравствених радника Србије за одржавање симпозијума из области медицинских наука, Винчи код Тополе, за пионирске радове на коришћењу соларне енергије и здравственим станицама у селима Бучју (код Прибоја на Лиму) и Тегошници (код Црне Траве) за медицинске апарате и опрему, СИЗ-у културе Косјерић за изградњу Меморијалног комплекса Жикице Јовановића Шпанца. Задужбина Николе Спасића давала је стручну помоћ општинама Власотинце, Црна Трава и др. ради размножавања дефицитарних сорти воћа и лековитог биља и општини Брус за пострадале од земљотреса. Задужбина, дакле, успешно наставља рад од оснивања 1920. године до наших дана.